

Dette værk er downloadet fra Slægtsforskernes Bibliotek

Slægtsforskernes Bibliotek drives af foreningen Danske Slægtsforskere. Det er et privat special-bibliotek med værker, der er en del af vores fælles kulturarv omfattende slægts-, lokal- og personalhistorie.

Støt Slægtsforskernes Bibliotek – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://www.dsshop.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug. Videre publicering og distribution uden for husstanden er ulovlig.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://bibliotek.dis-danmark.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

KIRKEHISTORISKE SAMLINGER,

FJERDE RÆKKE,

UDGIVNE AF

SELSKABET FOR DANMARKS KIRKEHISTORIE

VED

HOLGER FR. RØRDAM,

DR. PHIL., SOGNEPRÆST.

FJERDE BIND.

KJØBENHAVN.

I KOMMISSION HOS UNIV. BOGHANDLER G. E. C. GAD.

THIELES BOGTRYKKERI.

1895--97.

Jacob Langebeks Dagbog paa hans Rejse til Gjerdrup 1743.

Efter at Dagbogen over Langebeks Rejse i Aaret 1746 var fremkommen i nærværende Samlinger (s. foran S. 37 ff.), har Hr. Overbibliothekar, Dr. C. Bruun været af den Godhed at stille til vor Raadighed en Afskrift, som han i sin Tid har ladet tage af en anden langebeks Dagbog, der findes i Christiania Universitetsbibliothek. Ogsaa i denne Dagbog findes der forskjellige Iagttagelser angaaende Kirker og kirkelige Mindesmærker, der formentlig ville være af Interesse. Dagbogen i sin Helhed skal derfor meddeles her.

Reise til Gierdrop 1743.

Onsdagen den 7. Aug. Kl. 2 reiste fra Kiøbenhavn til Walby. Damhuset. Veirmøllen. Roskilde-Kro. Kl. halv 5, der drak Thee. 2 Mile.

Saameget som en Fierdingvei derfra paa en liden Høi sees det bekiendte gamle Monument, som kaldes Korset eller Snubbe Kors; det er en Stytte af Steen opmuret, hvorpaa paa den Side til Veien sees Christus paa Korset i Steen udhuggen, og neden under paa Fodstykket det Aarstal 1715, da det blev renoveret. Paa Veien imellem Roskilde-Kro og Roskilde sees mange Høie og Stene, hvoriblandt mueligen nogle merkværdige. Kom derfra til Hedehusene.

Derfra til Kroet ved Roskilde Kl. 7. 2 Mile. Gik ned i Byen og betragtede Dom Kirkens udvortes Bygning, samt Palaiset og Raadstuen bygt af C. 6., derfra om Aftenen Kl. 1. qv. over ti til Osted-Kro, hvor ieg laae om Natten. 1^{1/2} Miil.

J Annex Sognet til Osted ligger Leiregaard. NB. De Høie og andre Levninger af det gamle Leire kaldes af Bønderne Leire-Krikker. Hørte i samme Osted-Kro om Natten en artig Vise synge af de fulde Bønder, hvoraf Begyndelsen er denne:

Hvo som vil være i Dansk Brød og Svir,

.....
Han skal fornegte darauszen bey mir etc.

Torsdagen d. 8. Aug. om Morgenen Kl. 5 à 6 reiste fra Osted-Kro. Havde Wibygaard paa Venstre Haand. Kom siden til den første Skov paa Veien, som var 6 Mile fra Kiøbenhavn, hvilken varede en Miil. Kom til Overdrevets Kro. Jgiennem Ortved By, hvorved Ortved Mølle. Ved samme By havde 3. Tiggere posteret sig: Een, før man kom i Byen, en meget gammel og stokblind Mand. En anden gammel Mand midt i Byen, som sagde mig Byens og Møllens Navn, og disse Ord derhos: At store og rige Steder ere vidt bekjendte. Den tredie paa den anden Side Byen, som var 90. Aar gammel, og stokdøv, saa han i mange Aar havde hverken kundet høre Prest eller Degn.

Siden over Stavnsø-Bro, som ligger ved en stor Sø, paa en Miil lang, kaldet Stavn-Sø.

Jgjennem Beenløse, en Kirkeby, til Ringsted Kl. 9., hvor ieg betragtede Kirken, som er en stor og skøn Bygning, smuk uden og inden. Jblandt de Kongl. Monumenter ere K. Erich Menveds og Dr. Ingeborgs det prægtigste, af meget propert Arbeid og Udgravning i en MetalPlade, som hviler oven paa en sort glisende Prøve-Steen: Ellers er det Skade, at Kongens og Dronningens Ansigter, som menes at have været af Sølv, ere borte, og Alabast-Ansigter i

stedet indsatte: Der skal og have været mangfoldige smaa Sølv-Nagler, som alle ere afpilkede. Samme monument er ved Kirkens reparation med Kalk beklirket, som ikke vil lade sig aftage. Den skønne Grav-steen over Hr. Oluf Mauritzen Krognos er 14. Fod lang. Den Steen over Hertug Knud er værd at see, og den Pergaments-Tavle med deres Navne, som i Ringsted ere begravne, er en smuk antiqvitæt. Kirken er ellers repareret i Provst Blichfelds tid, og er endnu i stor Gield derfor.

Naar man kører ud af Ringsted, ligger Klosteret tet ved Byen. Der neden for Ringsted-Aa. Ved Veien en Kilde, uden tvil en hellig Kilde. Nogle Stene som et gammelt tingsted.

Fra Ringsted kom vi igiennem Sigersted, en Kirkebye, som ligger paa en høi Bakke tvært over fra Ringsted, og er bekiendt i vore antiqvitæter.

Fra Sigersted til Alsted-Mølle. Derfra til Alsted, en Kirkeby, uden tvil forstum kaldet Axelsted. Noget derfra en Steendys.

Fra Alsted til Suserop Mølle. Derved ligger en stor Sø. Derfra til Kongens-Kilde-Mølle, hvor vi bedede. Jgiennem Eskistrup, en skøn Kirkeby, hvor der var mange træer, og i sær alle Hauger fulde af Humle. Noget derfra en Kæmpe-Grav.

Fik siden paa høire haand Snog-Mølle og en liden Herregaard kaldet Skovsgaard.

Noget henne paa venstre haand en Herregaard, Lyst-ager, som i Foraaret gandske blev afbrendt.

Jgiennem Gimlinge, en Kirkeby. Derefter til Flakkeberg, annex-Sognet til Høie. Af Flakkeberg kaldes Flakkeberg-herred. Og kand man kiendeligen see, at denne Bye har sit Navn af det den ligger paa et gandske flakt Berg eller fladopgaaende Bakke.

Siden igiennem Frankerop til Lyngbygaard, som hør til Gierdrop. Lyngby har tilforn været en riig og skøn Bondeby, hvortil man kand endnu see rudera, men blev

henved 1658 af Svensken afbrændt, og forandret til en Sædegaard. Der sees og rudera af et Capel, hvor jndbyggerne i Lyngby hver morgen og aften har holdt bøn, men da de forsømte samme Gudstieneste, og lod Capellet forfalde, siges, at lykken forlod dem.

NB. Ellers sees af Eggeslefmagles Kirkebog, at 1670 og derefter har endnu været Beboere i Lyngby.

Kom samme torsdag Aften den 8. Aug. Kl. imod 8. til Gierdrop, og blev af Hr. Assessor Bruun og hans Frue Conradine Sophie Rostgaard vel imodtagen.

Fredagen d. 9. Aug. gik omkring i Gierdrop Skov og Mark. Til Gierdrop og Lyngbygaarde ere mægtig store Korn- og Græsmarker, kand saaes aarlig 400 tønder Korn af alle Slags, og avles fra 800 til 1100 Læs Hø, skøn tørveskier. Bøndergodset 500 tr. hartkorn. Skoven er kun liden, bestaaer meest af Eeg, Elmetræer etc. Bøg vil ikke der vel voxe. Gaarden ligger en fierdingvei fra Skelskør.

Samme dag om Eftermiddag var med Ass. Bruun paa Flakkebergherreds ting, derefter i Høye Prestegaard, og besøgte Hr. Sauer, som i forrige tider har gaaet paa Mag. Nolds Collegium med mig.

NB. Høye Kirke menes at være den ældste Kirke i Sælland.

Søndagen d. 11. Aug. i Eggeslevmagle Kirke og hørte Hr. Fleischer prædike. Efter Prædiken var Hr. Fleischer og Kiæreste til Giest paa Gierdrop.

Mandagen d. 12. Aug. kiørte Ass. Bruun med mig i Cariol til Vesterbygaard, som ligger ved Thisø fire Mile fra Gierdrop, for at besøge Hr. Justitz R. Henrichsens Folk, i sær deres Søn Secretaire Henrichsen¹⁾.

Vi kom igiennem Slaugelse, en lovlig vel bebyggt By. Siden forbi Holbergs Gaard Brorup. Siden forbi Sæbygaard og Gundetved.

¹⁾ Senere adlet med Navnet Hielmstjerne.

Paa Vesterbygaard bleve vi vel imødtagne, laae der om Natten, og efterat vi havde spiiist om Tiisdagen, reiste vi til Gierdrop igien.

Vesterbygaards Egn lader langt skarpere end Gierdrop.

Paa Vesterbygaard den første dag om Eftermiddagen havde ieg nær kommet til en stor Ulykke, hvis Guds Forsyn ikke havde bevaret mig. Jeg vilde kiøre ud i Marken med Just. R. Henrichsen og Cancelli Raad Finckenhagen, og det i en ny Chaise, hvis For-sæde var meget smal og glat, og intet at holde ved eller sette Fødderne fast imod. Ret som Kudsken kiorte af sted, gled ieg ned af Sædet, faldt halv ud af Vognen saa at Baghiulet nær havde gaaet over mig; men Gud hialp, at de fik mig i Klæderne, og Kudsken kom til at holde, og alting gik af uden ringeste Skade eller alteration.

Onsdagen d. 14. Aug. om Eftermiddagen, spatzerede Fruen og vi alle her fra Gaarden op til Eggesløvmagle; men da vi ikke fandt Prestefolkene hjemme, gik vi ind i Skolen, som Assess. Bruun har bygt, og siden til Degneens Mr. Lunds, hvor vi blev skikkeligt tracteret, og siden kiørte alle hjem paa en Høvogn.

Torsdagen d. 15. Aug. om Eftermiddagen, spadserede Ass. Br. samt Fruen, og ieg, op til Kanehøismølle, en skøn Veirmølle, tilhørende Ass. Brun, og af samme med stor bekostning sat i stand, der drak vi thee.

Fredagen d. 16. Aug. om Eftermid. spadserede Assess. Bruun, samt Fruen og ieg ud til Skelskør, og besøgte Byfogden Mr. Stub, hvor vi fik Coffe og Thé og spisede om Aftenen. Samme Byfoged laante mig 10. stykker gamle Documenter Skelskør angaaende, som ieg siden afskrev paa Gierdrop.

Skelskørs Kirke er temmelig stor med 2de Gange udi, og findes baade i Vaabehuset og Kirken en deel gamle Ligstene, som nøiere burde eftersees. I Choret ligger en liigsteen over en Raadmand Povel Hansøn, som skal have haft 7. Koner, og er død henved 1617. Han staaer udhuggen

paa Stenen og 3. Koner paa hver Side, men den 7de Kone skal have overlevet ham. Paa Opgangen til Prædikestolen sees Wentzel Rotkircks og hans Frues adelige Vaabner. Altertavlen er af gammel Billedsnider-arbeid og forgyldt, med 2de Fløieler til at lukke op, bag paa malet endeel billeder, hvoriblandt en Biskop, og nogle med Kroner paa. Ingen aabne begravelser uden Byfogedens. I Skelskør skal for- dum have været et Closter kaldet Sortebrødre Closter. Og tet ved Byen ligger nogle Bøndergaarde eller huse, som nu kaldes Mariæ Kirkegaard og hører til Eggeslevmagle Sogn, der skal for dum have staaet et Kloster, kaldet Vor Frue Kloster.

Skelskør er en temmelig stor og lovlig vel bebyggt By, bestaaer kun af een, men bred og meget lang Gade.

Byen deles ligesom i 2de dele ved en Fiord eller Strøm, som gaaer ind af Havet, midt igiennem Byen, op under Gierdrops Skov. Samme Strøm gaaer meget stærk, og er ikke ulig den imellem Kiøbenhavn og Christianshavn. Broen er af Træ paa Pæle bygget.

Det er ellers merkeligt, at her for an i byen ligger en Landsby, kaldet Smidstrup, som hør til Eggeslevmagle Sogn, og udgiør dog, et godt Stykke ind i Byen, den ene Side af Gaden. Heruden for Byen ligger en Veirmølle. Skelskør ligger kun en Fierdingvei fra Gierdrup.

Løverdagen d. 17. Aug. om Eftermiddagen var ude med Ass. Bruun at roe paa Stranden paa en liden Baad i et meget behageligt Veir, drak siden Thee ude i Skoven.

Søndagen d. 10. Aug. var om Eftermiddagen gaende til Lyngbygaard, en fierdingvei fra Gierdrop, hvor Hol- lænderen boer, som holder 180 Køer.

Mandagen d. 19. Aug. om Eftermiddagen var med Ass. Bruun og Fruen etc. spatzeret til deres Kirkeby Eggeslev- magle, en fierding vei fra Gaarden, og besøgte Præsten Hr. Fleischer, hvor vi drak Thee og Coffé, og efterat vi havde spiset der til Aften, gik vi hjem igien, da det blev saa mørkt, at en Jomfru af vort Følgeskab, som løb for i

veien, blev forvildet og kom midt ud paa en Tørv Mose, men da hun gav sig til at raabe, fik vi hende endeligen bragt paa rette Vei.

Onsdagen d. 21. Aug. var med Ass. Bruun i Ørsløv, en Miil fra Gierdrup, og besøgte den gamle Præst M. Holger Olivarius. Han og hans Fader M. Niels har været Prester der i Kaldet 80 Aar, og hans Søn Hr. Christen Olivarius, som er Capellan hos Faderen, har exspectantz paa kaldet.

Præstegaarden er vel af en gammel, men god bygning, og vel indrettet. Midt i Gaarden staaer et meget propret Lindetræ, med dobbelt Top, den nederste meget bred i en Runddeel og gandske flad oven og unden. Ved Gaarden er en skøn Have, som er meget lang, men ikke ret breed. Kirken ligger tet ved Præstegaarden. Samme Kirke er uden og inden temmelig smuk, stor og vel holdt ved lige. Den bestaaer kun af 2 Rader Stole med een Gang imellem, og er der ingen Forskiel mellem Kirken og Choret. Den er, som de fleste Kirker i Sælland, med Hvelvinger. Altertavlen er bekostet af Alexander Rabe von Papenheim og hans Frue Rigitze Grubbe, som og havde givet et rødt blommet fløiels Alterklæde og ladet deres Vaabener i heel Sølv sette der for paa, men, siden samme Klæde var forfaldet, har Fr. GroszCantzlerinde v. Holstein givet et brunt Guldmohrs Alter Klæde i stedet, og ladet sette samme Vaabener igien derpaa. Bemeldte Papenheim og Frue har og givet en Capital til Kirken, og ere der i Kirken begravne: deres Epitaphium i Steen hænger paa venstre haand, naar man gaaer til Alteret. Der sees og et epitaphium over en gammel Prest der ved stedet. J et Capel ved Kirken er det Grevelige Holstenborgske Begravelse, hvorudi, foruden andre, sees Sl. GroszCantzler von Holsteins og hans endnu levende Enke Grevindes Ligkister af sort Marmor, som har kostet 1000 Rd. Paa nogle Stole i Kirken sees Hr. Niels Trolles (som har bygt Trolleholm, nu kaldet Holstenborg) og hans Frue Helle Rosenkrandses Vaaben. Ved den venstre Side af alteret i Kirkemuren sees S. Hanses Billede af træe,

med det aarstal over MCCCCXC (1490). Findes og i Kirken Johannis Hoved af Træ paa et Træfad og nogle Been, som skal være af S. Hans. Samme skal i Pavedomet være ombaaren paa S. Hans aften af en Munk eller Presten, hvo som da gav Guld eller Sølv paa Fadet, den nød den Naade at kysse S. Hanses been, men hvo som gav ikkun Brød eller ædende Vare i Sækken, som blev baaren bag efter Munken, den maatte lade sig nøie med en Velsignelse. Endnu findes et Mariæ billede og mere Levninger fra Pavedomet.

Ovenmeldte Provst Olivarius er en Mand paa 4 à 5 Aar over halvfjerdesindstve, men derhos meget rørig og munter: Er en meget curieux Mand, og kand give megen Underretning om sit Fædernelands, i sær Sællands, gamle og nyere Beskaffenhed, baade i Verdslige og Geistlige Sager. Har ogsaa haft mange smukke ting af rare Documenter og antiquitæter, men har meest givet dem bort til sine gode Venner, som har været curieuse. Han laante mig sin relation angaaende de i dette Aar 1743 omkringsendte Poster, som skal sigte til en geographiske Beskrivelse over Danmark.

Torsdagen d. 22. Aug. om Eftermiddagen var ieg i Boeslund og besøgte Presten, min gode Ven, Hr. Bechmand, som har et skjønt og mageligt Kald, en artig Kone, en god og vel indrettet Præstegaard med en smuk Have ved.

J Boeslunde by i et af Prestens Huse boer en gammel Frue af de Bernekovers Familie, hvis Mand har været Junker Korf, som ligger begravet i Kirken i Gierdrups Capell. Hos samme Frue er en gammel adelig Frøken af de Lützover.

Boeslunde Kirke med Jure Patron: tilhører Assessor Bruun, er en stor og gammel Bygning og vel holdt ved lige, har et temmeligt høit og bredt taarn, som er tekket med blye, ligger høit og har tilforn tient Seilende Folk i Beltet til Øiemeed, hvorføre der i forige tider har ligget til Kirken en Andeel af Tolden ved Nyborg, som siden

derfra (vides ei ved hvad Leilighed) er bortkommen. Samme Kirke findes derfor ogsaa paa gamle Sø Kort antegnet.

Kirken er, for Elskere af antiqviteter, værd at see inden udi. Den har 3. Rader Stole med 2. Gange imellem. Langs ned midt igiennem Kirken staaer de store Piller, hvorpaa Hvælvingerne stytte sig, saa at der er Hvælvinger paa begge Sider Pillerne. Bemeldte Hvælvinger, saavel som Væggene, har tilforn over hele Kirken været malede med Bibelske Historier og Skrift derhos af gammeldags arbeid og positurer, men ved sidste reparation er den nederste halve deel af Kirkens Hvælvinger og Vegge gandske overkalkede, Resten har endnu sin gamle Skikkelse. Paa Væggen ved den høire Side i Choret og neden for har endeel af de gamle Prester været afmalede, men, om de har levet for eller efter reformationen, vides ikke, saasom deres Nayne, der har staaet over deres Hoveder, ere saa godt som udslettede. Paa den venstre Side i Choret sidder paa Væggen tvende smaa epitaphia over 2de af Stedets Prester, som har levet sidst i det 16de og først i det 17de Seculo.

Midt oven paa Alteret, naar man løfter Brettet af, ligger en Marmor-Flise, hvorunder er et Hul: i Hullet ligger en sammenbundet blaa linnen Klud som en liden Pung, hvorudi findes nogle gamle Papistiske reliqvæ af Helligdomme, som bestaar udi et lidet Stykke been af Størrelse som en Skilling, item nogle Kul og Aske, hvorhos ligger en liden Strimmel Papir med denne Inscription af Munke-Skrift: *Hi sunt cineres antiqvarum hostiarum consecratarum.*

Altertavlen er meget rar og curieux, og een af de smukkeste, ieg af gammeldags Arbeid har seet. Den har ved hver Ende en dobbelt Fløi eller Dør, som midt over Alteret kand lukkes i og op. Uden paa, naar den er gandske tillukt, er der vel nogen gammel Malning, men som ikke er ret synderlig. Men naar den er gandske oplukket, forestilles i 2. Rader Christi Fødsels og Levnets Historie i skønt Billedhugger-arbeid samt et Mariæ Billede

midt paa Tavlen, altsammen med en meget sterk og prægtig gammel-dags Forgylding og Maling. Og naar man lukker til for denne inderste Deel, forestilles en anden Altertavle, som staaer aaben i Fasten, og viser Christi Lidelses, Døds, Opstandelses og Himmelfarts Historie, ikke i Billedhugger-Arbeid, men alene med en meget propre Maling og Forgylding. Saaat denne Altertavle kunde bruges som tre Altertavler, (1) Een, naar den er ganske tillukkét, (2) En anden, naar den mellemste Deel staaer aaben som i Fasten, (3) Den tredje, naar den inderste Deel staaer aaben, som hele aaret skeer, uden i Fasten. Af det Mariæ Billede, som er midt paa Altertavlen, sluttes, at Kirken maae have været kaldet Vor Frue eller Mariæ Kirke, eftersom man i gamle Dage gjerne har sat den Helgens Billede, som Kirken har været indviet til, midt paa Altertavlen. Der skal engang en Jøde have budet store Penge, for at maatte tage Forgyldingen af denne Altertavle. Foruden denne store Altertavle over Høie-Alteret, findes henslengte 4. andre smaa Altertavler, som har i de catholske tider været brugte paa de smaa Altere, der har været i Capellerne eller andensteds i Kirken. Pontoppidan i hans *Marmora Danica* skriver, at der i Kirken skulle findes elleve Altertavler, hvilket nu ikke saa er.

Prædikestolen har været meget smuk: Midt udi hvert Speil eller afdeling er indfattet en udi hvidt alabast konstigen udskaaen Bibelsk Historie, som har været zirligen forgyldt. Nogle af disse alabast-Stykker ere ganske forfaldne eller mesten borte, andre i nogenledes god Stand.

Allernederst udi Kirken sees endnu nogle gamle Stole af Eeg, hvorpaa findes endeel Bomerker i Skiolde, deriblandt et Adeligt Vaaben med 3. franske Lilier i Skioldet: Paa een af disse Stole staaer det Aarstal 1488. paa en anden 1513. Nede i Kirken paa den syndere Side tvert over for Kirkedøren er et Capell, som er Begravelses-Sted til Gierdrop. I samme Capell paa den høire Side oppe i Muren er indsat en stor jævn huggen Kampesteen eller

Flise med en gammel latinsk indgravet Inscription, som er meget curieux, over en Mand ved Navn Christiernus Eschilli de Eschilstrup [anført foran S. 47 f.]. I samme Capell staaer disse Liig, nemlig Mag. Diderich Grubbe Sogneprest udi Qvislemark, samt hans Frue Wind til Gerdrop, som var Vice-Canceler Holger Winds Datter, tilligemed nogle af deres Børn: Item Oberste Eppinger, hvis tydske Adelige Ahner sees runden om Liig-Kisten, samt hans Frue Mette Rommel, som var EtatzR. Ove Rommels Datter til Borreby: item Junker Otto Korf, hvis Enkefrue Bernekow endnu boer i Boeslund og eier en Bondeby Tranderop, item Jochum Friderich Winds Frue Else Urop, som var Jørgen Urops til Hickeberg og Fr. Anne Ulstands Datter, fød paa Gladsax 1631. 19. Sept., døde paa Gerdrop 1670. 12. Jan. ætat: 39.

Alle Inscriptioner paa disse Kister burde udskrives.

J Prestegaarden over en Camin har tilforn været en Stolpe med denne Inscription:

Si livor atque invidia arderent sicut ignis,

Anno 1686.

Non esset hæc vicinia his caritura lignis.

Denne Stolpe staaer nu i Haven med den ene Ende i Jorden, og paa den anden er fæstet en Soolskive. Bemeldte Inscription skal Hr. Conferentz Raad Rostgaard engang have oversat paa Danske Riim saaledes:

Dersom Avind kunde brænde,

Som en antændt Skorsteens Jld . . .¹⁾.

Paa Gaden ret i Prestens Have Gierde er en Kilde, som uden tvil er den, der fordem har været kaldet Hellig Kors Kilde.

Udi Funten i Kirken, som er af en heel udhulet Kampesteen, under det Messing-Døbe-Fad, staaer endeel Vand i Stenen, hvorom man beretter, at det aldrig tøres, men bliver altid frisk og klar.

¹⁾ Resten mangler i Haandskriftet.

Uden for Boeslunde by, ret Vesten for Kirken, ligger en meget stor, høi og rund Bakke, kaldet Boeslunde Bakke, hvoraf man kand see meget langt hen runden om, saavel ind i Landet, som over Vandet til Langeland, Fyen etc. Paa den Side til Kirken, naar man vender sig mod Kirke-taarnet er en skøn og tydelig Echo. Bakken er flad og slet oven paa, og neden om en Omgang som en Slags Vold eller Art af Fæstning. Oven paa seer man Agre, hvor der har været pløiet og saaet; men der maae i gamle Dage have staaet enten et Kloster, et Slot, eller anden stoor Bygning. Man beretter ellers, at der fordum skal have boet en Navnkundig Søhane ved Navn Bo (hvoraf Boeslund er kaldet), som paa dette Sted skal have ligget paa Udkik efter Skibe, som gik igiennem Beltet. Lidet tvært over i sydvest fra denne Bakke ligger en anden høi og stor Bakke, som der staar en Veirmølle paa. Samme Bakke er vel nu flak ned ad paa alle Sider, men synes dog at have fordum været ligesom den anden.

Lidet uden for Boeslund by i synder, strax ved Veien sees en liden firekantet opkastet Vold, men vides ikke, af hvad Aarsag den er giord, mueligt den af Svensken for Øvelse eller Lyst skyld er giort, da de i Frid: 3ⁱⁱⁱ tid laae her i Landet.

Søndagen d. 25. Aug. var Lieutenant von Issen paa Gierdrop og tog Afsked, som med sit Compagnie Landfolk af det Fynske National-Regiment skulde til Rensborg.

Tiissdagen d. 27. Aug. var Capitaine Lassen ligeledes paa Gierdrop og tog Afsked, som og skulde til Rensborg, men da han kom til Corsør, fik han contra-ordre, og maatte med andre Danske Officerer drage til Kiøbenhavn.

Onsdag d. 28. Aug. Var Lorentz Petersen fra Skelskør, item Mad. Franck fra Køge og tvende hendes Døttre til Giest paa Gierdrop. Denne Mad. Franckes Morfader var Biskop Wandal i Khvn.

Torsdagen d. 29. Aug. Var Byfogden fra Skelskør, it: Hr. Fleischer og hans Kiæreste fra Eggeslevmagle paa

Gierdrup. Hr. Fleischers Fader var Professor Esaias Fleischer, hans Syster var Justitz R. Fieldsteds Frue.

Fredagen d. 23. Aug. reiste Assessor Bruun til Kiøbenhavn, og kom tilbage igien d. 2. Sept.

Søndagen d. 1. Sept. Var Hr. Sauer og hans Kiæreste fra Høye paa Gierdrop.

Fredagen d. 6. Sept. Var, med Assessor Bruun og Frue, til Giest hos Lorentz Petersen i Skelskør, var efter Maaltid i hans Have, som er lige saa net, som den er stor. Han er den rigeste Kiøbmand i Skelskør. Uden for sin Have har han en Tobaks plantage. Han har en sterk Tømmerhandel. I sin Gaard har han en Biørn staaende i Lenke, item en Ørneunge. Siden vare vi paa en Jolle ude at segle paa Stranden, og vare langt uden for det saa kaldede Steen Kor.

Løverdagen d. 7. Sept. Var Lorentz Petersen med hans Stifsøn Mr. Brysting, hans Broder-datter og 2de Kiøbmænds Koner fra Nestved til Giest paa Gierdrop.

Søndagen d. 8. Sept. Var i Boeslunde Kirke og hørte Hr. Bechmand prædike. Qvindfolkene i Boeslunde Sogn bruge ikke saadanne runde Huer som andre Sællandske Bønder Koner, men de ere krigede eller opkaarne i Tindingerne, ligesom de tyske Soldater Qvinders.

Mandagen d. 9. Sept. kom Madame Gam fra Nestved til Gierdrop. Hun er Mag. Jonas Gams Enke, som var Rector i Nestved og en Jslænder af Fødsel. Hendes Broder er Sø-Capitaine Slüter. Hendes Fader var Borgemester i Helsingborg, den tid Slaget stod i Skaane 1710. I hans Huus logerede Sl. Kongen Frid. 4. og havde af ham og andre taget troskabs Eed, hvorfore Borgemesteren og Børn maatte forlade huus og hiem, og flye til Danmark.

Tiisdagen d. 10. Sept. Var ieg i Skelskør til Marked. Samme Marked er kun slet og at ligne med en gemeen Torvedag i Kiøbenhavn, og bestaaer meest af Skomagere, Hattemagere, Handskemagere, Bagere etc.

Onsdagen d. 11. Sept. bleve Rytterhestene for Antvordskov og Corsøer Amter præsenteret paa Antvordskov Slot. Assess. Bruun leverede 4. Heste.

Torsdagen d. 12. Sept. var til Giest hos Hr. Bechmann i Boeslunde Prestegaard.

Mandagen d. 16. Sept. om Morgenen Kl. 7. reiste fra Gierdrop, og kom til Sorøe, som er 3. Mile fra Gierdrop, ved Middags tid, hvor ieg besaae alting, og siden spisede hos Frue CamerRaadinde Willumsens, som er Assessor Bruuns Søster.

Paa Sorøe besaae ieg det Ny Academies bygning og Jndretning. Samme er i en sammenbyggt fire Kant, saaledes, at den hele Vestre Længde beboes af Hofmesteren eller Amtmanden: J den Syndre Længde er endeel Værelser oven paa for det Kongelige Herskab. Neden under i samme Længde saavel som i den Østre Længde er Værelser for de Studerende, samt Auditorium, Læsestue, Spise Stue etc. og Kirken udgjør den Nordre Længde. Jnden i Gaarden runden om er en Udbygning, som bestaaer i lutter Hvelvinger, og kaldes Frater-Gangen. Samme Gang, saavel som en stor hvalvt Stue med en stor Pille midt udi, kaldet Borgestuen, ere de eneste Levninger af det gamle Kloster. Alle Værelserne ere gipsede under Loftet. Af de Studerende skal 2. og 2. logere sammen; hvert Par faaer 2. Værelser, nemlig en smuk betrukken Stue, et Senge Kammer, samt et lidet mørkt Hul til Urød. Saadanne ni dobbelte Værelser er der, som er for 18. Personer. Paa eet af Kamerne laae den forige Skoles Bibliothek, samt endeel Skilderier af gamle Konger og de forige Hofmestere, samt et Skab med gamle Klosterets, Academiets og Skolens Brevskaber. Paa Herskabets Gemakker saae ieg et Glimt af den ny Hofmester von Beulewitz, som nu er Amtmand over Sorøe Amt, hvilken med sin Familie nyligen, nemlig d. 11. Sept. til Stedet var ankommen. Uden for den østre Længde er en ny Gaard, som mod østen er indsluttet med Stakitter, i de 2. østre Hjørner ere 2de Secreter eller Magshuse.

Paa den Nordre Side i samme Gaard er et Professor huus, og et andet paa den Syndre Side. Og det 3die Professor-huus staaer paa den Vestre Side af den store Bygning. Hvert Professor-huus er kun lidet, og ikkun een etage, med 3 Stuer og et Kiøkken, oven paa under Taget er beklædt med Bredder og indrettet endeel smaa Kamre. Professorerne der kand ikke rumme store Bibliothequer, med mindre de ingen Huusholdning vil have.

Kirken er endnu i sin gamle Skik, undtagen at endeel Gravsteder og Monumenter ere ved Reparatióner eller anden Skiødesløshed forkomne eller fordervede.

Paa en Pille nede i Kirken hænger en gammel Malning, som forestiller Christi billede i Legems Størrelse i en lang hvid Kiortel. Den er 1721. indfattet i ny Ramme. Den skal i gamle Dage være ført ind fra Rom, og berettes af nogle at være giort af St. Lucas, hvilket er aldeles utroeligt: men det kand nok være, at den første original kand være skildret af Lucas, og at dette Stykke kand være Copie efter Copie af St. Lucæ Original.

Paa andre Piller her og der i Kirken sees flere ældgamle Malninger, som var nøiere Undersøgning værd.

Midt i Choret lige for Alteret er den sidste Kong Woldemars Grav. Samme staaer til visse 2. Alen over Jorden, er skabt som en gammeldags stor Kiste eller saa kaldet Ark, er af sort glat Steen som Marmor, dog uden Inscription, foruden at Skoledisciplene fordem har i Stenen her og der udskaaret deres Navne. Paa den venstre Side af Alteret ligger Kong Olufs, Dronning Margretes Søns Liigsteen med inscription paa. Bag ved Alteret ligger Biskop Absalons Liigsteen af hvid Marmor med hans Billede udgravet paa og den bekiendte inscription uden om:

Absolon hoc tegitur etc.

Samme Liigsteen synes af arbeid ikke saa gammel, at den skulde være giort strax efter Absalons Død, men er mueligen indrettet af den berømmelige Biskop Lauge Urne,

som har været en berømmelig restaurator af vore gamle Monumenter.

I et Capel neden for Alteret ligger ilde henslengt det prægtige Kong Christopher den Andens Monument, som er støbt af et Slags Metal og har været indrettet som en Seng med Side og Ende-Stykker af konstigt Arbeid, hvor oven paa Kongen og Dronningen og en liden Printz har ligget i fuld Corpus. Samme billeder ere værde at see, og er det en uforsvarlig Synd, om samme herlige antiqvitet ikke bliver sat i Stand igien. — Oven i Kirken sees endnu en stor deel gamle malede Vaabener.

Sorøe by er ikke ret stor, men temmelig vel bygt, og bestaaer saa godt som kun af een bred og smal Gade. For Enden af Byen er et langt Huus som slutter byen. Midt paa samme Huus er byens Port, saa det lader, naar man kører ind i byen, ligesom man kom ind i en stor Gaard. Ved Sorøe Kloster en stor og smuk Have som nyligen er anlagt. Derforuden bliver og anlagt en ny Have ved den syndre Side af Academiet. Der bliver og en liden Have ved hver af Professor-husene.

Situationen af Sorøe er meget smuk. Byen og Klosteret ligger tet ved Søen paa den ene Side af en peninsel eller Øø, som nesten er omflødt med ferske Søer. Jnden for Søen paa Øen er Skov og uden for Søen ligeledes Skov, som giver et herligt Syn over Vandet.

Paa Sorøe Mark ligger en høi og bred rund Bakke, som langt fra ligner Boeslunde bakke, dog synes ikke saa høi. Samme bakke maa i forrige tider haft noget at betyde.

Naar man kører fra byen ligger ikke langt fra Søen den saa kaldede Philosophiske Gang eller en Allée igiennem Skoven, hvorpaa det Kongl. Herskab kører ind til Klosteret. For samme Allée er en skøn Port med Kong Christ. 6tes og Dronningens Navn samt en inscription paa.

(Hjemrejsen frembyder for øvrigt intet af Interesse).
